

Lowtech wordt hightech

De innovatieve kantapplicatie op de omslag is ontworpen en vervaardigd door Petra Vonk. Haar werk wordt gekenmerkt door het gebruik van moderne technieken. Met een computer-gestuurde laser brandt ze vintage handgemaakte kantpatronen op stof en zo ontstaat een nieuw soort kant.

Gemaakt in het Textiel LAB van het Audax Textiel Museum.

5	VOORWOORD
6	FEITEN EN CIJFERS
9	PROFIEL
10	PROGRAMMA 2009
10	TENTOONSTELLINGEN
14	EXTERNE PRESENTATIES
16	EVENEMENTEN
20	EDUCATIEVE PROGRAMMA'S
23	COLLECTIES
23	KERNTHEMA'S
23	CURATORIUM
23	ONDERZOEK EN PUBLICATIES
23	RESTAURATIES EN ONDERHOUD
24	BEHOUD EN BEHEER
24	REGISTRATIE, ARCHIEF EN BIBLIOTHEEK
24	UITGAANDE BRUIKLENEN
26	AANWINSTEN
33	ONDERHOUD & FACILITAIRE DIENST
33	BEVEILIGING
35	MARKETING & COMMUNICATIE
35	PERS
35	PROMOTIE
36	ORGANISATIE & PERSONEELSZAKEN
37	P&O
37	AANTAL MEDEWERKERS
38	NIEUWE COLLEGA'S AAN HET WOORD
40	INTERNATIONAAL
41	ZAKELIJKE MARKT
43	FONDSEN- EN SPONSORWERVING
44	FINANCIËN
47	CONCLUSIE
48	COLOFON

VOORWOORD

In het Zuiderzeemuseum bruiste het in 2009 van de activiteiten. Zowel in de expositieruimtes in het binnenmuseum als in het museumpark vonden uiteenlopende presentaties en activiteiten plaats. In het museumpark waren muziek en theater speerpunten. Ook in de rest van Nederland en in het buitenland was het museum aanwezig. Het organiseerde tentoonstellingen, presentaties, lezingen, rondleidingen en ontmoetingen met ontwerpers en kunstenaars. Dankzij de educatieve programma's vonden ook kinderen hun weg naar het museum. Al deze activiteiten leverden een hoger bezoekersaantal op dan het voorgaande jaar.

Een groot deel van 2009 stond in het teken van de modetentoonstelling *Gejaagd door de Wind*. Meer dan 60 ontwerpers, vormgevers en kunstenaars werkten mee aan deze grote overzichtstentoonstelling waarin klederdracht en de reflectie van het heden op het verleden centraal stonden. *Gejaagd door de Wind* zette het museum definitief op de Nederlandse kaart als een toonaangevende instelling die op zoek is naar een relevante omgang met het verleden.

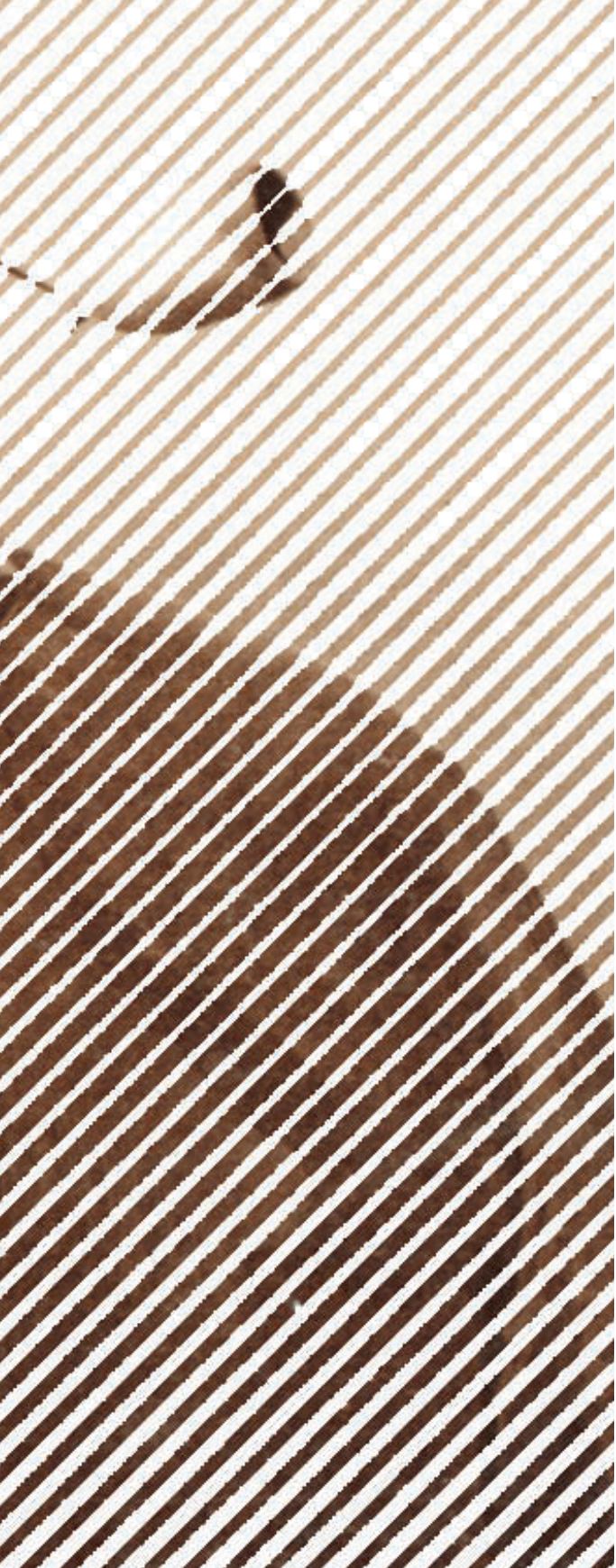
De nieuwe directie richtte zich in de verdere programmering op de balans van wetenschappelijk onderbouwde historische presentaties en relevante en artistieke aandacht voor actuele ontwikkelingen. Die balans kwam eind oktober tot uiting in de combinatie van de tentoonstellingen *Volendam, kunstenaarsdorp*, *Voor het oog van Job*, *Spiegel van de Zuiderzee* en *Real Time* van Maarten Baas.

In maart 2009 vertrok Erik Schilp als algemeen directeur. Wij danken hem hartelijk voor zijn tomeloze inzet en wensen hem succes bij het opzetten van het Nationaal Historisch Museum. Erik Schilp zorgde in de afgelopen drie jaar voor een sterke dynamisering van het Zuiderzeemuseum.

Michael Huyser

Algemeen directeur Zuiderzeemuseum

FEITEN EN CIJFERS

In 2009 bezochten 243.603 personen (238.634 in 2008) het Zuiderzeemuseum, onder wie 190.164 personen individueel; 4.101 kinderen van 0 tot 3 jaar, 20.833 kinderen van 4 tot en met 12 jaar, 2.225 studenten of CJP-pashouders, 95.924 volwassenen (van 13 - 64 jaar), 11.017 senioren en 5.720 Vereniging Vrienden van het Zuiderzeemuseum.

Van hen gebruikten 50.344 een museumkaart. In groepsverband bezochten 29.632 personen het museum, in schoolverband 23.807 kinderen en jongeren. Dat laatste aantal vertegenwoordigt 1.004 schoolgroepen.

De leeftijdsgroep van 27 tot 49 jaar heeft het hoogste aandeel (40%) van de bezoekers, gevolgd door 50- tot 65-jarigen (34%). Van de bezoekers kwam 44% voor de eerste keer in 2009, in vergelijking met 56% herhaalbezoeken. Deze verhouding is bij andere cultuurhistorische musea juist andersom.

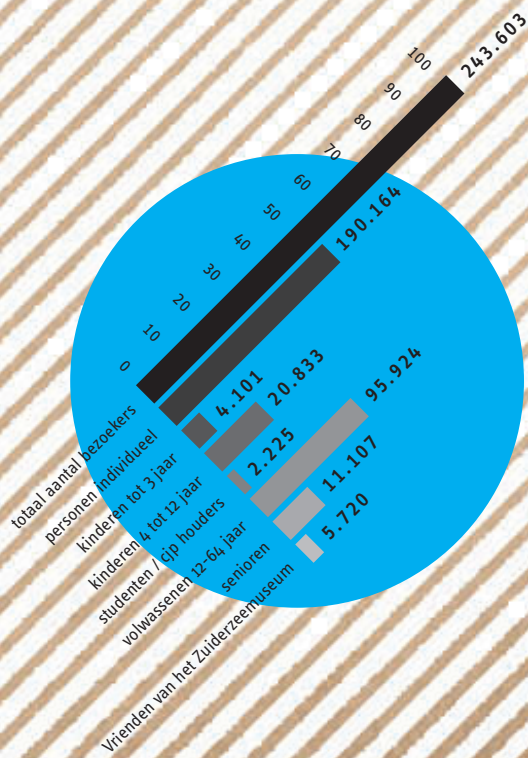
Een groot deel van de bezoekers komt uit West-Nederland (52%), van wie 36% uit de provincie Noord-Holland. Daarnaast komt 19% uit Oost-Nederland en 12% uit het buitenland.

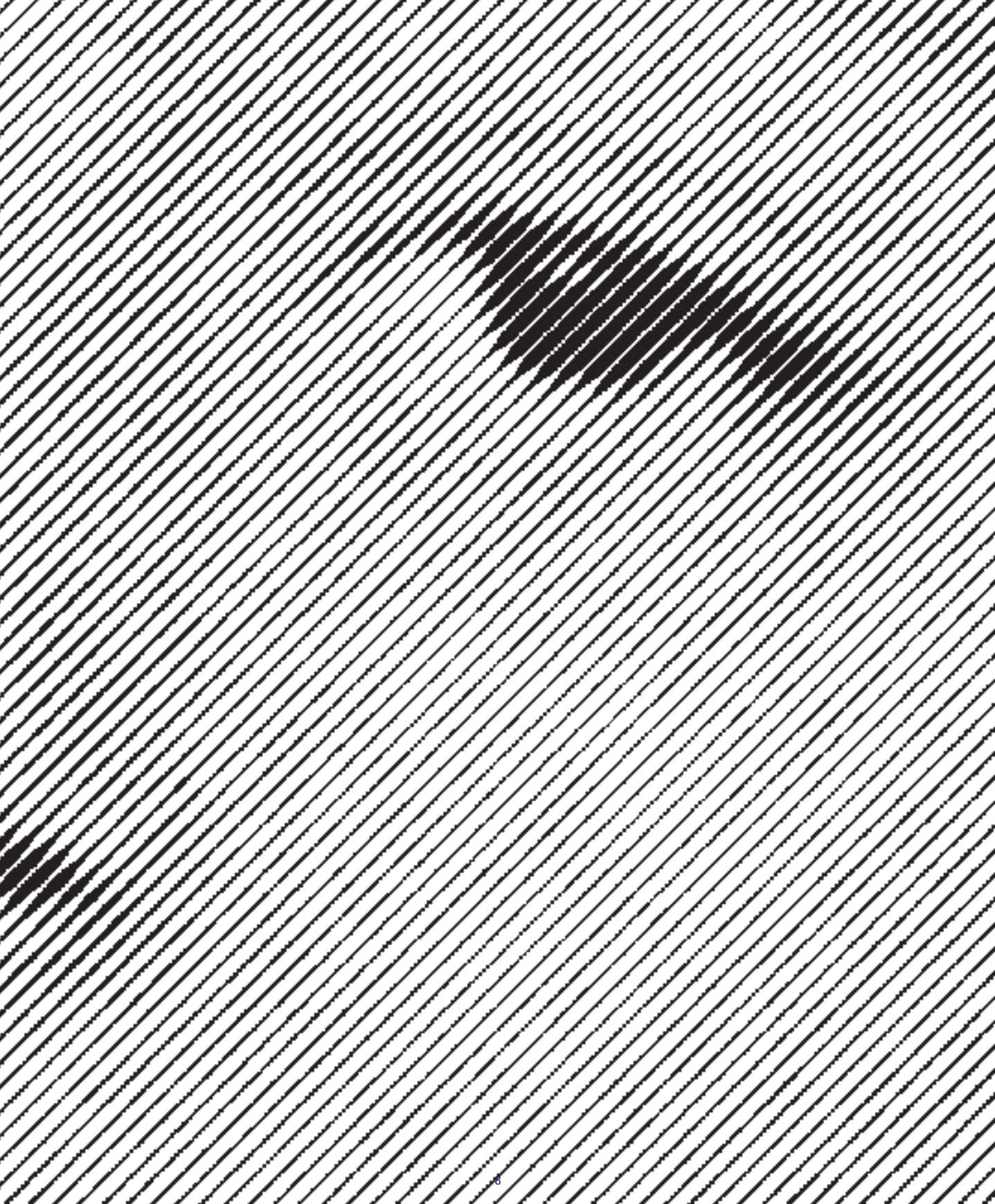
In 2009 ontving het museum 47.035 buitenlandse bezoekers: uit Duitsland 8,1%, Italië 1,6%, Verenigde Staten 1,2%, Groot-Brittannië 1,2% en Frankrijk 1,2%. Daarnaast komt 4,5 % uit de rest van Europa en 2,2% uit andere landen buiten Europa.

De bezoekers gaven het museum via de Museummonitor gemiddeld een 8,3 ten opzichte van een 8,1 in 2008. Deze waardering ligt hoger dan het landelijke gemiddelde van 7,9. De bezoekers waarden de klantvriendelijkheid op 8,4. De geschiktheid voor kinderen is in 2009 gestegen van 8 naar 8,3. De prijs/kwaliteitverhouding krijgt een 7,9.

Van alle bezoekers komt 88% voor het Zuiderzeemuseum als geheel en 10% voor een speciale tentoonstelling ten opzichte van 83% en 15% in 2008. Net iets meer dan de helft van de bezoekers komt met familie, vrienden of kennissen, met een gemiddelde groepsgrootte van 5,8 personen. De gemiddelde verblijfsduur lag in 2009 op ruim 3,5 uur (217,6 minuten).

Het Zuiderzeemuseum is bij 36% van de bezoekers bekend, voor 38% is het museum redelijk bekend, 20% geeft hier een neutrale reactie op en voor 5% was het museum onbekend.

PROFIEL

Het jaar 2009 stond in het teken van de hernieuwde profilering van het Zuiderzeemuseum. Gemeenschappen, ambachten en water staan centraal. Het museum richt zich op kunst, cultuur en erfgoed rondom het voormalige Zuiderzeegebied en het huidige en toekomstige IJsselmeergebied. Door zijn activiteiten, aanpak en samenwerking heeft het museum een internationale uitstraling en publieksbereik.

OPEN DEPOT

2 februari - 21 maart 2009

Het depot Krabbersplaat van het Zuiderzeemuseum in Enkhuizen opende zijn deuren voor bezoekers in 2009. In ruimtes die normaal gesproken niet toegankelijk zijn, kon het publiek de vele schat uit de collectie bewonderen: naast waardevolle schilderijen en tekeningen ook prachtig huisraad, glaswerk, scheepsmodellen, streekdrachten, schoeisel, textilia en enkele bijzondere beschilderde kasten. Daarnaast konden de bezoekers diverse interessante werkzaamheden volgen, zoals restauraties en voorbereidingen van tentoonstellingen.

Depot Krabbersplaat

GEJAAGD DOOR DE WIND

22 maart - 25 oktober 2009

Gejaagd door de wind was de afsluiting van het jubileumjaar en behoort tot het museumthema van 2009: Van ambacht tot abstractie. Het Zuiderzeemuseum heeft een van de grootste collecties streekdrachten in Nederland, bestaande uit kleding, accessoires en sieraden. Vanuit de hernieuwde aandacht voor de traditionele Nederlandse klederdrachten en kunstnijverheid kozen gast-conservatoren Alexander van Slobbe en Francisco van Benthum meer dan vijftig Nederlandse mode-, sieraden- en accessoireontwerpers, stylisten, fotografen en illustratoren die zich laten inspireren door hun Hollandse wortels.

~ Alle deelnemers schetsten met hun bijdrage een beeld van de ideënrijkdom van de Nederlandse modewereld. De nieuwe ontwerpen waren op twintig plaatsen in het museum en het bijbehorende museum-park te zien, steeds in combinatie met traditionele kostuums en objecten uit de museumcollectie, zodat de samenhang tussen heden en verleden duidelijk werd. De terugkerende en zorgvuldige verweving van het hedendaagse met het oude toonde het aspect van tijdloosheid in de Nederlandse (mode-)vormgeving.

~ De tentoonstelling kreeg steun van het Fonds voor beeldende kunst, vormgeving en bouwkunst en de BankGiro Loterij.

Viviane Sassen, *Gejaagd door de wind*

Scholten & Baijings, *Truly Dutch - Butte*

VAN AMBACHT TOT ABSTRACTIE

22 maart – 26 oktober 2009

In 2009 stond het thema *Van ambacht tot abstractie* centraal in het Zuiderzeemuseum. Het museumpark toonde hedendaags werk van elf kunstenaars en ontwerpers dat gebaseerd is op oude ambachten zoals touwslaan, bronsgieten en mandenvlechten. De werken zijn moderne interpretaties van traditionele technieken, materialen en thema's.

In het museumpark toonde Christien Meindertsma *The Flax Project*, Aldo Bakker *Porcelain Tableware*, Frank Koolen *De lotgevallen* en Robert Lambermont *Grote Pneuma*. De volgende projecten werden verlengd in 2009: Scholten & Baijings *Woven Willow* in de mandenmakerij en de ambachtelijk geblazen glaserie *Table Glass*. Hiernaast waren het Delfts blauwe interieur van Hugo Kaagman, het stilleven van de Finse kunstenaar Anu Tuominen en de ode aan het plattelandleven van Studio Job, *Farm*, te bezichtigen. Bij het natuurgebied lagen werken van Jan De Pooter en Arjen Boerstra aangemeerd en Atelier Van Lieshout verwelkomde de bezoekers met *Huize Organus*.

Corinne Duyvis, *Foppe de Haan*

MODEBOEL - VIS MUSEUM DOOR KINDEREN

4 juli – 26 oktober 2009

Met VIS museum door kinderen introduceerde het museum op 4 juli 2009 een museum dat niet alleen vóór kinderen, maar ook door kinderen wordt bepaald. Het museum vroeg acht leerlingen van basisscholen in Enkhuizen om de eerste tentoonstelling te maken. De enige opdracht die de VISmaatjes kregen, was een tentoonstelling te maken over mode, in aansluiting op de modetentoonstelling *Gejaagd door de wind*. Na zes maanden hard werken presenteerden de kinderen vol trots de eerste tentoonstelling: *Modeboel*. ~

Het Zuiderzeemuseum wil zo meer inzicht krijgen in de kindercultuur en een vaste plek in het museum creëren waar kinderen zich kunnen uiten.

EEN LEVEN LANG

10 juli – 23 augustus 2009

Om de tentoonstelling *Gejaagd door de wind* in de zomer extra onder de aandacht te brengen ontstond de samenwerking met het Amsterdam Fashion Institute. Het Zuiderzeemuseum was het decor van de modeshow *Een leven lang*. In het museum en het museumpark toonden modellen de ontwerpen van vijftig tweedeaars studenten van het AMFI-Amsterdam Fashion Institute. Aansluitend presenteerde AMFI een selectie van deze werken, aangevuld met voorbeelden van materialen en mode-illustraties aan het publiek in Paesens, een authentiek Zuiderzeepad in het museumpark.

STERREN OP HET DOEK

31 juli – 23 augustus 2009

In een spiegelcomplex in het museumpark was de reizende tentoonstelling *Sterren op het doek* te zien. Er waren 18 portretten, die ontstaan zijn tijdens de gelijknamige televisieserie. Deelnemende kunstenaars waren Willemien Brand, Erik Sok, Slavica Sekuloski, Eric Kusters, Debora Makkus, Remigius Hazenbroek, Arent Jack, Ed van der Kooy, Shunyam, Anneke Boot, Corinne Duyvis, Hendrik Elings, Rem de Boer, Janneke Laheij, Jeannette Laros, Joyce Eijkhout, Clare van Stolk, Paul Boswijk. ~ De tentoonstelling werd mogelijk gemaakt door de BankGiro Loterij.

VOLENDAM, KUNSTENAARSDORP

27 november 2009 – 2 mei 2010

Mede dankzij Hotel Spaander opende het Zuiderzeemuseum het winterseizoen met een kunsthistorische tentoonstelling over Volendam, het kleurrijke vissersdorp aan de voormalige Zuiderzee. De tentoonstelling omvatte ruim vierhonderd schilderijen, aquarellen, tekeningen, karikaturen en foto's. De kunstwerken zijn allemaal gemaakt in of over Volendam en komen uit de periode 1881 tot heden. Ze vertonen een grote diversiteit aan onderwerpen en stijlen, zoals expressionisme, impressionisme, fauvisme en de romantische school. ~ De stukken zijn afkomstig uit de collectie van Hotel Spaander en uit particuliere Volendamse collecties, collecties van kunsthandelaars en het Zuiderzeemuseum. De tentoonstelling Volendam kwam tot stand met de steun van de Mondriaan Stichting, VSB Fonds en Hotel Spaander.

VOLENDAM, VOOR HET OOG VAN JOB

27 november 2009 – 2 mei 2010

Tevens toonde het museum de fototentoonstelling *Voor het oog* van Job van Koos Breukel, een van de beste hedendaagse portretfotografen van Nederland. Hij raakte vooral bekend met zijn foto's van, in meerdere opzichten, beschadigde mensen. Voor deze tentoonstelling zocht Koos Breukel samen met schrijver-journalist Pieter van den Blink contact met ouders van kinderen die op het kerkhof van Volendam liggen: slachtoffers van de cafébrand in de Nieuwjaarsnacht van 2001, maar ook kinderen die op een andere manier de dood vonden.

Koos Breukel, *Bep Binken*

Maarten Baas, *Grandfather's Clock*

REAL TIME

26 december 2009 – 16 mei 2010

Ontwerper Maarten Baas, winnaar van de *Designer of the Year Award 2009* (Design Miami), toonde vanaf eind 2009 met het project *Real Time* zijn interpretatie van de tijd in het Zuiderzeemuseum. In *Real Time* brengt Baas zijn beleving van tijd tot uitdrukking in vijf filmklokken: *Grandfathers Clock*, *Sweepers Clock*, *Analog Digital Clock*, *World Clock* en de speciaal voor het Zuiderzeemuseum vervaardigde *Zuiderzee Clock*. Gefilmde personen vervangen de wijzers en beïnvloeden de tijdsweergave. Het project symboliseert de tijdsbenadering van het Zuiderzeemuseum: het combineert de tijdslijnen van het heden en het verleden, in plaats van de geschiedenis chronologisch te tonen.

SPIEGEL VAN DE ZUIDERZEE

26 december 2009 – 28 maart 2010

In navolging van het boek *Spiegel van de Zuiderzee* startte het Zuiderzeemuseum in Enkhuizen een tentoonstelling in het najaar 2009. De tentoonstelling presenteerde zeekaarten van het Zuiderzeegebied uit de eigen collectie van het museum, waarvan vele zijn opgenomen in het boek. Bruiklenen van bibliotheken, archieven en musea in Nederland vullen de kaartenexpositie aan. Er waren kaarten en zeemansgidsen te zien van onder anderen Lucas Janszoon Waghenaer (1533/34-1606) en Johannes van Keulen (ca. 1654-1715). Ook werd er aandacht besteed aan de indijkingen langs de kust van de Zuiderzee en de droogleggingsplannen die resulteerden in de afsluiting van de Zuiderzee in 1932.

Ivar Kamke (1882-1936), *Poseren op het Spieringpad* - particuliere collectie

Het Zuiderzeemuseum koos ook voor externe presentaties om het museum zichtbaar te maken voor een breed publiek:

ZZM IN W139 AMSTERDAM

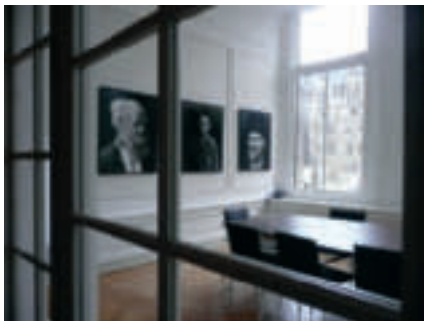
31 januari – 28 februari 2009

De beeldende kunstenaar Frank Koolen presenteerde de film *De lotgevallen* tijdens een retrospectieve van zijn werk in het Amsterdamse kunstenaarscollectief W139. De korte film vertelt een waar gebeurd verhaal: begin januari 1849 werden de drie mannen bij het botkloppen (ijsvissen) door de dooi overvallen. Ze dreven twee weken op een ijsschots over de Zuiderzee voordat ze werden gered. Koolen inspireerde zijn film onder andere op het schilderij *Visser Klaas Bording* met zijn twee zoons op een ijsschots van Abraham van Pelt (1815-1895), dat in het bezit is van het Zuiderzeemuseum, maar voor de expositie in bruikleen wordt gegeven. Het kunstproject werd gemaakt in opdracht van het Zuiderzeemuseum.

MUSEUM OP KANTOOR

26 maart – 31 december 2009

Het Zuiderzeemuseum organiseerde in Amsterdam een tweede expositie bij museumsponsor en advocatenkantoor Croon Davidovich om de mobiliteit en laagdrempeligheid van de collectie te tonen. De presentatie was geheel gewijd aan portretkunst. Er waren schilderijen, tekeningen en hedendaagse fotografie uit de collectie van het Zuiderzeemuseum te bewonderen.

Scholten & Baijings, *Truly Dutch* - Knopstoel

SALONE DEL MOBILE - MILAAN

22 – 27 april 2009

Tijdens de prestigieuze designbeurs *Salone del Mobile* in Milaan presenteerde het museum drie recente projecten: *The Gospel* van Studio Job, *Truly Dutch*, *Conversation Pieces for the interior* van Scholten & Baijings en *The Flax Project* van Christien Meindertsma voor Thomas Eyck.

MIAMI | BASEL & DESIGN MIAMI

10 – 14 juni & 2 – 5 december 2009

Op de designbeurs Miami | Basel en op Design Miami werd het werk van Maarten Baas getoond. De presentatie *Real Time* bezorgde hem de prestigieuze *Designer of the year award 2009*.

INSIDE DESIGN

7 augustus 2009

Op uitnodiging van organisator ELLE Wonen richtte het museum voor Inside Design een ruimte van het Lloyd Hotel in met werk van Maarten Baas, Christien Meindertsma en Scholten & Baijings, aangevuld met historische stukken uit de collectie. Twee foto's uit de modetentoonstelling *Gejaagd door de wind* zorgden voor een sterke herkenbare identiteit van het Zuiderzeemuseum.

MODEFABRIEK

26 – 27 juli 2009

In de zomer van 2009 presenteerde het Zuiderzeemuseum zich op de *Modiefabriek* in Amsterdam. Deze expositie genereerde bekendheid onder een nieuw publiek voor het museum. Op uitnodiging van de *Modiefabriek* plaatste het museum in de centrale hal vier presentaties van hedendaagse vormgeving, mode en historische objecten uit de collectie. Vier modiefoto's die in opdracht en met steun van het BKVB gerealiseerd zijn vormden de kern van de presentatie.

ZZM @ ANTWERPEN

22 december – 11 maart 2010

Het Zuiderzeemuseum presenteerde samen met Studio Job *The Gospel* op locatie. Na een succesvolle expositie tijdens de *Salone del Mobile* in april 2009 in Milaan was deze bijzondere installatie te zien in Antwerpen. Het project *The Gospel* bestaat uit drie werken en kwam tot stand in samenwerking met de BankGiro Loterij en ING. *The Birth* en *The Crucifixion* zijn twee grote sculpturen in glas in lood en rozenhout met iconische en bijbelse taferelen in een hedendaagse context. *The Last Supper* wordt uitgebeeld door een reusachtig uit ijzer gegoten geroest servies.

Het museum is sinds 2007 alle dagen van het jaar geopend, met uitzondering van 1 januari en 25 december, om de laagdrempeligheid te bevorderen en de service aan de bezoekers te vergroten. Het museum blijft evenementen organiseren om de onervaren museumbezoeker op speelse wijze in contact te brengen met de collectie en de presentaties.

PASEN

12 – 13 april 2009

Tijdens het paasweekende van zondag 12 en maandag 13 april 2009 konden de bezoekers in het museumpark op zoek gaan naar de felgekleurde paaseitjes. Voor kinderen tot en met 10 jaar was een paaseierenspeurtocht opgezet en voor de goede oplossing was er een aantrekkelijke beloning.

MUSEUMWEEKEND

4 – 5 april 2009

Het Zuiderzeemuseum neemt jaarlijks deel aan het Nationaal Museumweekend en stelt zijn deuren gratis open voor het publiek. Op 4 en 5 april maakten weer veel bezoekers gebruik van deze mogelijkheid en lieten zich verleiden tot een speurtocht naar authenticiteit in het museumpark.

ZUIDERZILT FESTIVAL

3 – 5 juli 2009

Een klassiek concert in het museumpark met musici van het Koninklijk Concertgebouworkest vond plaats op 3, 4 en 5 juli onder de naam *Zuiderzilt*. Een driedaags festival met onder andere een kinderconcert (Het kleermakertje), een Schubertconcert en een weergaloos openluchtconcert met de Turkse piano-virtuoos Fazil Say.

DE KARAVAAN

16 – 26 juli 2009

Onder de naam van het reizend theatergezelschap De Karavaan bracht 't Woud Ensemble theaterstuk *De Beer* naar het Zuiderzeemuseum. Acht dagen, verspreid over twee weken, werd dit stuk twee keer per dag opgevoerd waarbij de oude stoomwasserij als decor diende.

MARITIEM WEEKEND

15 – 16 augustus 2009

Het jaarlijks terugkerende visserijevenement vond dit jaar plaats op 15 en 16 augustus. Bezoekers konden meevaren op de bidders en kijken naar demonstraties van visserij-technieken. Op het ritme van de zeeliederen die door de shantykoren ten gehore werden gebracht, kon de jeugd deelnemen aan een wedstrijdje 'klompkesilen'.

SMEEDLAB

16 – 26 juli 2009

Kunstenaar Andreas Rimkus liet kinderen vanaf 7 jaar onder begeleiding hun eerste handelingen op smeedgebied verrichten. Die waren heel enthousiast: wat is er leuker dan je eigen ketting of staf te smeden? Het succes bij de bezoekers en medewerkers was zo groot, dat het project in 2010 wordt herhaald.

AVONDOPENSTELLING

24 oktober 2009

Als vanouds werd op de laatste zaterdag van oktober het museumpark 's avonds opengesteld voor het publiek. Met zo'n 800 petroleumlampjes, een volledige bezetting van de demonstraties en muzikale omlijsting is dit iedere keer weer een populair evenement voor met name bezoekers uit de regio.

PIETENDORP

28 – 29 november 2009

Het inmiddels beroemde *Pietendorp* van het Zuiderzeemuseum werd georganiseerd tijdens het laatste weekend van november. De kinderen kunnen dan aan allerlei Sinterklaasactiviteiten deelnemen. Dankzij medewerking van maar liefst 60 pieten en het afsluitende concert van de Pietels trok het *Pietendorp* dit jaar 6000 bezoekers, duizend meer dan het voorgaande jaar.

KERSTFAIR

19 – 20 december 2009

Tijdens de winterse dagen voor kerst hield het museum voor het eerst een kerstfair in het museumpark op 19 en 20 december. Een dertigtal kraampjes met antiek, kunst en design op een sprookjesachtige locatie met veel sneeuw en helaas winterse temperaturen trok toch zo'n 1500 bezoekers.

individuele bezoekers

MULTIMEDIATOURS

In 2009 ontwikkelde de afdeling Educatie multimediatours bij *Schatten van de Zuiderzee* en *Gejaagd door de wind*.

programma's basisonderwijs

SCHATTEN UIT DE KIST

Basisschoolleerlingen (groep 5 t/m 7) bekeken onder begeleiding van een gids de tentoonstelling *Schatten van de Zuiderzee* om inspiratie op te doen voor de bouw van een eigen tentoonstelling. In een speciale ruimte met originele objecten en tentoonstellingsmateriaal konden de leerlingen een eigen presentatie maken. Het museum wilde met dit programma kinderen kennis laten maken met de collectie en de presentatie ervan.

VIS, MUSEUM DOOR KINDEREN

Met VIS museum door kinderen wil het museum inzicht krijgen in de verhouding tussen kindercultuur en het museum: wat vinden kinderen belangrijk in een tentoonstelling in het Zuiderzeemuseum? Acht leerlingen uit groep 6 en 7 van vier basisscholen uit Enkhuizen vormden met elkaar de VISmaatjes. Zij bedachten samen met hun klas een tentoonstelling over mode, *Modeboel*, die aansloot op *Gejaagd door de wind*. Gedurende een half jaar kwamen de kinderen elke drie tot vier weken bijeen. Ze brainstormden over het onderwerp mode en de mogelijke

invalshoeken voor de tentoonstelling. Vervolgens bezochten ze het depot en kozen de objecten. Ze maakten een inrichtings- en presentatieplan voor de tentoonstelling en werkten ook zelf het bijbehorende promotie- en educatieplan uit.

Mede dankzij een subsidie van de provincie Noord-Holland konden jonge bezoekers de hele zomervakantie aan de slag. Voor het basisonderwijs (groep 6 t/m 8) werd een speciaal educatief programma ontwikkeld.

LEKKERBEKKENWEG

Van 7 tot 17 oktober 2009 konden kinderen in de basisschoolleeftijd en hun begeleiders de *Lekkerbekkenweg* lopen, een tocht door het museumpark naar het landelijke thema van de Kinderboekenweek: eten en snoepen. De bekende kok Pierre Wind hield voor circa 70 kinderen een smaaksessie waarin hij hen de belofte liet afleggen om nooit meer 'ik lust het niet' te zeggen zonder eerst goed te proeven. Niet alleen scholen wisten ons te vinden maar ook de individuele bezoekers. Wegens succes werd de *Lekkerbekkenweg* daarom verlengd tot en met de herfstvakantie.

VOLENDAM, MODELLEN GEZOCHT

Aansluitend bij *Volendam, Kunstenaarsdorp* ondervonden kinderen splendorwijs wat een kunstenaar (schilder/tekenaar/ fotograaf) wil vertellen met zijn modellen. Kinderen werden zelf model. Gekleed in Volendammer en Marker klederdracht oefenden zij het modellenwerk in verschillende tableaux vivants. De begeleidende gids maakte foto's die in het digitale museumfotoboek werden tentoongesteld. Ook tijdens de kerstvakantie en in de eerste schoolvakanties van 2010 werd dit programma, in samenwerking met een vakfotograaf, gratis aangeboden voor bezoekers.

programma's voortgezet onderwijs

CKV KIJKWIJZERS

In 2009 ontwikkelde de afdeling Educatie CKV kijkwijzers bij *Gejaagd door de wind* en *Volendam, kunstenaarsdorp*. Doelgroep van beide kijkwijzers was leerjaar 3 tot en met 5 VMBO, HAVO en VWO. De kijkwijzers waren gratis te downloaden van de website en konden worden gebruikt voor een bezoek in klassikaal verband of door individuele leerlingen. De opdrachten en informatie in de kijkwijzers hielpen hen bij het kijken naar de kunstwerken en spoorden hen aan om met elkaar te overleggen en hun fantasie de vrije loop te laten.

KERNTHEMA'S

Het managementteam onderzocht in de laatste maanden van het jaar de inhoudelijke uitgangspunten en kwam tot vijf kernthema's voor het museum: Water, Ambacht, Tijd, Erfgoed en Regio, een contextgerichte benadering die een objectgerichte focus vervangt. In 2010 worden de kernthema's uitgewerkt tot een coherent collectie- en tentoonstellingsplan.

CURATORIUM

Het curatorium werd omgevormd tot klankbordgroep. Externe adviseurs met een brede blik vormden de klankbordgroep, die vier keer per jaar de directie adviseert over het integrale museale beleid.

Klankbordgroep 2009

Annabelle Birnie, Kris Callens, Thomas Eyck, Gijs Frieling, Michael Huyser, Anton Kos, Paul Toornend, Charlotte Zwemmer.

Betrokken specialisten 2009

Liesbeth den Besten *sieraden*, Annabelle Birnie *hedendaagse kunst*, Koos Breukel *fotografie*, Hilde Cammel *historisch textiel*, Brian Dudley Barrett *kunstenarsdorpen*, Thomas Eyck *design*, Gijs Frieling *hedendaagse kunst en trends*, Jan Grosfeld *beeldende kunst*, Tanja Hoffer *restaurantie*, Evert Moll *restaurantie*, Caroline Prisse *glas*, José Teunissen *mode*, Paul Toornend *architectuur en ruimte*.

ONDERZOEK EN PUBLICATIES

Naar aanleiding van de modetentoonstelling *Gejaagd door de Wind* verscheen een tentoonstellingsmagazine ontworpen door Irma Boom, samengesteld door de gastconservatoren en modeontwerpers Alexander van Slobbe en Francisco van Benthum en gastconservator José Teunissen.

Conservator Erik Walsmit nam sinds 2001 deel aan de onderzoeksgroep Explokart van de faculteit Geowetenschappen van de Universiteit van Utrecht. Daarin initieerde hij de samenstelling van een cartobibliografie van de Zuiderzee en het Hollands Waddengebied. Alle gedrukte nautische kaarten van de Zuiderzee en de zeegaten Marsdiep, Eierlandse Gat en Vliestroom werden geïnventariseerd, beschreven en van een toelichting voorzien. Hans Kloosterboer, Nils Persson, Rinus Ostermann en Erik Walsmit voltooiden hun onderzoek in oktober met de uitgave van het omvangrijke standaardwerk *Spiegel van de Zuiderzee: Geschiedenis en cartobibliografie van de Zuiderzee en het Hollands Waddengebied*.

Brian Dudley Barrett deed jarenlang onderzoek naar de kunstenaarskolonie in Volendam en naar Hotel Spaander in het bijzonder. In samenwerking met André Groeneveld publiceerde hij zijn onderzoek in het boek *Volendam, kunstenaarsdorp*. Dat verscheen eind oktober bij uitgeverij d'JongheHond naar aanleiding van de gelijknamige tentoonstelling.

Het Zuiderzeemuseum coproduceerde met uitgeverij Augustus de publicatie van Koos Breukel en Pieter van den Blink *Voor het oog van Job* ter gelegenheid van de tentoonstellingen in de Posthoornkern in Amsterdam en in het binnenmuseum in Enkhuizen.

In november 2009 verscheen nummer 01 van jaargang 3 van *Land of Water*. Dit tijdschrift van het Zuiderzeemuseum werd voorzien van een nieuwe vormgeving door Berry van Gerwen.

RESTAURATIES EN ONDERHOUD

De belangrijkste restauraties van 2009 zijn uitgevoerd aan enkele schilderijen ten behoeve van de tentoonstelling *Volendam, kunstenaarsdorp*. In eerste instantie zijn enkele recent via het legaat Van Helsdingen verworven werken behandeld. De belangrijkste schilderijen uit het legaat waren de portretten van Leendert en Aaltje Spaander, grondleggers van het hotel met zijn beroemde collectie. De behandeling van de werken is gestart tijdens het *Open Depot* van 2 februari tot en met 21 maart 2009. Een ander belangrijk gerestaureerd schilderij was *Volendammers* van Georg Hering, in 2008 gekocht bij veilinghuis Dorotheum in Wenen. Dit werk had op vele plekken gaatjes alsof er ooit met dartpijltjes op was gegooid. Naast het dichten van de gaatjes is ook het vergeelde vernis verwijderd waardoor het weer een zeer kleurrijk doek is geworden.

Naast de schilderijen werden begin 2009 twee karren geconserveerd door restaurator Lisette van Baars. Een echt unieke kar/wagen die eindelijk een conserverende behandeling onderging was de hooiwagen/boerenwagen van IJsselmuiden. Bij de behandeling kwamen de initialen tevoorschijn van de eigenaar van de stoomwasserij IJsselmuiden. Ook werd aan de binnenzijde de blauwe kleur weer zichtbaar. In aangepaste presentaties moeten beide karren in het komende seizoen te zien zijn voor het publiek.

BEHOUD EN BEHEER

Mede door de forse groei van het aantal objecten gedurende de laatste jaren was het van belang om de capaciteit van de depots te vergroten. In het depot Krabbersplaat werden de statische rekken voor schilderijen en fotografie vervangen door uitschuifbare rekken op rails met een tussenafstand van 25 cm, waardoor de capaciteit nagenoeg verdubbelde. Enkele grotere objecten, voornamelijk kasten, vonden een nieuwe standplaats in het depot Hoogwoud, zodat er ook meer plaats is voor de uitbreiding van de collectie met historisch en hedendaags ambachtelijk werk. Verder is de uitrusting ten behoeve van de collectie fotografie verbeterd. In het depot Hoogwoud werden aanpassingen aangebracht die de kwaliteit van het klimaat ten goede kwamen. Ruimtelijk kwamen er brede palletstellingen, waarvan de vlonders op eenvoudige wijze omhoog of omlaag kunnen worden vastgezet. De stellingen laten nu collectie op vier niveaus toe: de vloer en drie vlonders.

Tevens zal het museum in de toekomst nog nauwer samenwerken met het Scheepvaartmuseum voor het beheer van het depot Hoogwoud.

Daarnaast ging de *Tjet Rixt* vanuit Friesland naar de Natte Hiswa en weer terug en werd het winterwerk voorbereid en opgestart, in het museum en bij de firma Stofberg. Door die grondige voorbereiding is het achterstallig onderhoud van de voorbije jaren in het vizier en staat het museum in de startblokken om met historisch onderbouwde restauraties een volgende generatie scheepsherstellers op te leiden.

REGISTRATIE, ARCHIEF EN BIBLIOTHEEK

Gedurende het hele jaar werkte de sector Collecties & Presentaties samen met de afdeling ICT aan de invoering van het nieuwe collectieregistratiesysteem, Adlib. Omzetten van verschillende databestanden, controleren van de conversies, checken van de

koppelingen met afbeeldingen, namen en trefwoorden ontdebelen. Einde 2009 is de omschakeling bijna volledig uitgevoerd en wachten de modules voor bruiklenen en depotbeheer op de laatste controle. De sector is klaar voor de volgende stap: de voorbereiding van de ontsluiting van de collectie via digitale kanalen, zoals interactieve media, thematische websites als Maritiem Digitaal en vergelijkbare nieuwe initiatieven vanuit de regio en van de Nederlandse textielcommissie.

Aan de digitale ontsluiting gaat de digitalisering van informatie vooraf. Het museum maakt zelf digitale registratiefoto's voor de documentatie van de collectie en de fotografische collectie en documentatie werden in het museum zelf gescand. In 2009 zijn 50 externe beeldaanvragen verwerkt.

Ter voorbereiding van de digitalisering van de audiovisuele collectie, zoals interviews en filmmateriaal, ging het museum in gesprek met Beeld & Geluid en met de Reinwardt Academie. Ondertussen worden ook alle beeldrechten gecontroleerd en wordt indien nodig onderhandeld voor de voorziene online-ontsluiting. Voor de bibliotheek zijn ruim 300 nieuwe titels verworven, gecatalogiseerd, beschreven en met trefwoorden toegankelijk gemaakt. Naar aanleiding van de tentoonstelling *Gejaagd door de wind* lag het accent op mode en design, zoals de verwerving van een aantal exclusieve catalogi over Viktor & Rolf, die in beperkte oplage waren verschenen. In de bibliotheekcatalogus zijn er 460 trefwoorden bijgekomen. De bibliotheek voerde 342 externe verzoeken om informatie uit.

UITGAANDE BRUIKLENEN

In 2009 werden 122 objecten in kortdurende bruikleen uitgestuurd. Daarvan gingen 69 objecten naar het buitenland. Naar het Museum of the City of New York ging een fragment van een VOC-kom voor de viering van 400 jaar Henry Hudson. Van Studio Job werden 31 objecten op de Salone del Mobile in Milaan tentoongesteld. Galerie VIVID uit Rotterdam toonde in samenwerking met het museum *Farm* van Studio Job tijdens Design Miami. Van de Nederlandse bruiklenen is ook de presentatie van de collectie gapers in het Nationaal Farmaceutisch Museum de Moriaan in Gouda het vermelden waard.

Uit de reeks van diverse aanwinsten zijn dit cruciale aanvullingen in de collectie van het museum:

SCHOLTEN & BAIJINGS

Truly Dutch, Conversation Pieces for the Interior

Geïnspireerd op vijf beschilderde topstukken uit de meubelcollectie van het museum ontwierp het designduo Stefan Scholten & Carole Baijings in opdracht van het museum hun eigen interpretatie, hun eigen topstukken: een flap-aan-de-wand, een hangoortafel, een knopstoel een Marker kast en een butte. Ze werden tegenover hun historische voorbeelden gepresenteerd in het Designhuis in Eindhoven.

De afbeeldingen op de serie *Truly Dutch* zijn met verschillende technieken aangebracht. Ze reflecteren het alledaagse leven van de twee ontwerpers zoals het interieur, objecten en het landschap. Scholten & Baijings combineren minimalistisch design met kleur, rasters, transparantie, textuur, patronen en vakmanschap. Dat laatste vinden we terug in de handbeschilderde onderdelen en de met zeefdruktechnieken aangebrachte prints op de tafelbladen.

Truly Dutch - Knopstoel

Truly Dutch - Flap-aan-de-wand tafel

Truly Dutch - Amsterdam Armoire

Truly Dutch - Butte

Truly Dutch - Hangoortafel

Hendrik Kerstens, *Shopping Bag*

HENDRIK KERSTENS

Shopping Bag

Als er één hedendaagse foto in de collectie van het Zuiderzeemuseum past, is het *Shopping Bag* van fotograaf Hendrik Kerstens. De voorstelling sluit naadloos aan bij de collectie schilderijen, tekeningen, foto's en prentbriefkaarten van Volendamse vrouwen met hun karakteristieke witte kanten mutsjes – de hul – die inmiddels synoniem zijn voor Holland. In dit portret doet vooral een plastic zakje wonderen. Wat op het eerste gezicht een elegante hoofdtooi uit de zeventiende eeuw lijkt te zijn, is bij nadere beschouwing louter wegwerp-materiaal.

Henri Houben, *Steelse blikken*

HENRI HOUBEN

Steelse blikken

Ter gelegenheid van de tentoonstelling *Volendam, kunstenaarsdorp* breidde het museum zijn collectie uit met dit schilderij dat vijf Volendamse jongens en meisjes in klederdracht voorstelt. Het is een kwalitatieve versterking van zijn collectie klassieke schilderkunst, in het bijzonder met betrekking tot Volendam als kunstenaarsdorp, waar dit een vroege representant van is.

JAN TAMINIAU

Bruidsjurk en bruidskostuum

Speciaal voor de tentoonstelling *Gejaagd door de wind* creëerde de jonge Nederlandse modeontwerper Jan Taminiau in 2008 een bruidsjurk en bruidskostuum. De bijzondere ontwerpen waren in 2009 te zien in de kapel in het museumpark van het Zuiderzeemuseum en werden na afloop aan het museum geschonken. Taminiau gebruikt nostalgisch materiaal en historische familiestukken als inspiratiebronnen. Hij heeft een passie voor ambachtelijke technieken en gebruikt deze in zijn eigen ontwerpen.

KOOS BREUKEL

Voor het oog van Job

Fotograaf Koos Breukel en schrijver-journalist Pieter van den Blink zochten contact met ouders van kinderen die er begraven liggen en ontdekten dat zij niet alleen bereid waren voor de camera te poseren maar ook graag hun verhaal vertelden. Rondom de dood van hun kind ontstaat het verhaal van hun leven. In *Voor het oog van Job* vertelt een groot aantal ouders onbevangen over het kind dat zij kregen en toen weer verloren, over hun andere kinderen, over elkaar en over Volendam. Deze serie is in zijn geheel exclusief verworven door het Zuiderzeemuseum met steun van de Mondriaan Stichting.

Koos Breukel, *Maart en Ria Kras*

The Crucifixion

Haleluja

The Last Supper

STUDIO JOB

The Gospel

Het Zuiderzeemuseum legt sinds 2006 verbanden tussen heden en verleden, tussen kunst en design, en vakmanschap en abstractie. *The Gospel* combineert al die facetten. De installatie bestaat uit een groot langwerpige en een rond glas-in-loodraam, een gigantisch roestig ijzeren laatste avondmaalservies en een fijn exemplaar in porselein. Het grote raam verbeeldt het evangelie – de Blijde Boodschap – met een verwijzing naar religieuze popmuziek. Het is een scherpe visie van Studio Job op het leven van Christus. In het ronde raam staat Maria in een geheel hedendaagse setting, een heuse gospel. De voorstellingen op de ramen keren ook terug op het beschilderde porselein.

MAARTEN BAAS

Real Time - Zuiderzee Clock

Speciaal voor het Zuiderzeemuseum ontwikkelde Maarten Baas de *Zuiderzee Clock* – een geprojecteerde klok. De wijzers van zijn klok zijn opgebouwd uit sprokkelhout en tikken voort door menselijk handelen en ingrijpen. De klok ligt op het strand, op de grens van land en water. Wanneer vloed overgaat in eb, om drie uur, tikt de zee de twaalf aan.

Overige aanwinsten 2009

- 1 Aldo Bakker, *Gebruiksgoed (Water Carafe, Vinegar Flask, Milk Can, Oil Platter, Salt Sellar) 2009*
- 2 Francisco van Benthum, *Mannenoutfit 2008*
- 3 Mattijs van Bergen, *Klederdag (drie outfits en plissé vloer) 2009*
- 4 Dinie Besems, *Slabber 2008*
- 5 Dinie Besems, *Blouse, 2008*
- 6 Nico Bick, *zonder titel, Amsterdam, 2009*
- 7 Koos Breukel, *Portretten van medewerkers van het Zuiderzeemuseum 2008*
- 8 Iris van Dalen, *Pouf à la circonstance 2009*
- 9 Mada van Gaans, *Goddess of the Sea 2008*
- 10 Willemijn de Greef, *Drijvers 2009*
- 11 Elisabeth van der Helm, *Kap Volendam van kant, Kap Bandsto met wit oorijzer, Vleugelkap Cinnamay, Witte Cinnamay plooiemuts 2008*
- 12 Marcha Hüskes, *Nettenboeters outfit 2008*
- 13 Klavers van Engelen, *Over boord (3 outfits) herfst/winter 2009*
- 14 Koninklijke Tichelaar & Jurgen Bey, Irma Boom, Hella Jongerius, Alexander van Slobbe, Job Smeets en Nynke Tynagel, *[8] Drinkbekers,*
- 15 Wietske van Leeuwen, *Paprikapot 2009*
- 16 Petra Lunenburg, *Adidas 2009*
- 17 R.A. Maas Geesteranus, *Foto's van diverse Zuiderzeedorpen uit 1934-1935 (schenking)*
- 18 Marc Mulders, *Doornenschaal 2009*
- 19 Myrza de Muynck, *Nettenboeters 2008*
- 20 Ted Noten, *XXLarge 2009*
- 21 Lucy Sarneel, *De bruid 2006*
- 22 Saskia Schoenmaker, *Nettenboeters outfit 2008*
- 23 Anoeek Stektee, *Frontstage #10 2004-2006*
- 24 Sjoerd Vroonland, *Pitriet 2009*
- 25 Francis Willemstein, *Collier 2009*

ONDERHOUD & FACILITAIRE DIENST

Naast lopend onderhoud en facilitaire taken voerde de afdeling OFD nog een aantal zaken uit. In 2009 bouwde OFD de tentoonstellingen *Gejaagd door de wind*, *Volendam*, *Spiegel van de Zuiderzee* en *Real Time* op. In het museumpark maakte de afdeling de presentaties van Frank Koolen, Robert Lambertmont, Scholten en Baijings, Christien Meindersma en AMFI. Ook de externe presentatie in het Lloyd's Hotel voor Elle Inside Design was het werk van de afdeling OFD. Tevens realiseerde de afdeling de inrichting voor VIS museum door kinderen in het voorjaar van 2009 en werd groot onderhoud uitgevoerd in verschillende panden. De afdeling OFD stelde een Legionellabeheersplan op en bracht dit tot uitvoering, in samenwerking met de firma C-mark. Op facilitair niveau deed de afdeling interne aanpassingen en diverse elektrische aanpassingen/ vernieuwingen aan panden en dienstgebouwen. In de markerhaven realiseerde OFD een nieuw vrijwilligerspand. Tevens pakte de afdeling het straatwerk bij Urk op, namelijk de verbreding van de hoek van de markerdijk.

BEVEILIGING

In 2009 is in opdracht van de directie gestart met de optimalisatie/reorganisatie van de afdeling Beveiliging. Als leidraad wordt hierin het Integraal beveiligingsplan van de Rijksgebouwendienst en de visie 2009/2015 van de projectmanager aangehouden. Belangrijke speerpunten voor de beveiliging zijn een werkinhoudelijke professionaliseringsslag, organisatie aanpassen aan processen van het museum en beveiliging en de vernieuwing van technische systemen en bouwkundige aanpassingen zoals de centrale meldkamer, inbraak-, brand- en andere signaleringssystemen. In 2009 is het integraal beveiligingsplan afgerond en is er begonnen met de implementatie van het nieuwe beveiligingsplan.

MARKETING & COMMUNICATIE

Het marketing- en communicatiebeleid is erop gericht de speerpunten van het beleid – water, ambachten en gemeenschappen – uit te dragen en de tentoonstellingen en evenementen promotioneel te ondersteunen.

De behoeftes daarbij zijn intensief contact met de (potentiële) bezoekers, zichtbaarheid en naamsbekendheid.

PERS

Publicitaire hoogtepunten van het jaar waren de openingen van de tentoonstellingen *Gejaagd door de wind* in maart 2009 en *Volendam* in november 2009.

In de aanloop naar de openingen organiseerde het museum persreviews. De openingen leidden tot een aantal verslagen op radio en televisie en een ruime hoeveelheid vermeldingen in regionale, landelijke en internationale dagbladen en tijdschriften.

De persbelangstelling bleef gedurende het hele jaar groot, ook de activiteitenprogramma's rond het mobiele smeedlaboratorium, het muziekfestival *Zuiderzilt*, de avondopenstelling, het *Pietendorp* en de komst van algemeen directeur Michael Huyser genereerden veel persbelangstelling. Het accentueren van het maritieme speerpunt van het museum zorgde voor artikelen over onder meer het vlaggenschip de *Tjet Rixt*, het maritiem weekend, de tentoonstelling *Spiegel van de Zuiderzee* en de grote collectie zeekaarten van het museum.

PROMOTIE

Er zijn in totaal 275.000 publieksfolders (meertalig) gemaakt die per post en door het eigen promotieteam verspreid werden in Nederland over VVV's, hotels, campings, musea en andere toeristische attracties. Het promoteteam bezocht hoofdzakelijk gedurende de zomermaanden vele markten, braderieën en evenementen in Noord-Holland en Flevoland om de publieksfolder en de flyer met de zomerprogrammering onder de aandacht te brengen. Het museum presenteerde zich daarnaast

op het Holland Flowers Festival in Zwaagdijk, de Vakantiebeurs in Utrecht, Boot Dusseldorf, de Amsterdamse Uitmarkt, de 50plusbeurs in Utrecht en tijdens ELLE Inside Design in het Lloyd Hotel.

Voor de verschillende tentoonstellingen ontwikkelde het museum campagnes om specifieke doelgroepen te bereiken. *Gejaagd door de wind* werd gepromoot via posters, poster-screens, flyers, advertenties in toonaangevende modebladen en tijdens Object Rotterdam en Modefabriek in de RAI. Aan de tentoonstelling *Volendam* werd publiciteit gegeven via posters en flyers en daarnaast via korte radio- en tv commercials op RTV Noord-Holland en ruim 500 driehoeks- en sandwichborden van Bizon in Noord-Holland. Voor *Real Time* werden er diverse advertenties in design magazines geplaatst en werden stationspreads van CBS Outdoor op de stations van Amsterdam, Haarlem, Alkmaar en Hoorn ingezet.

In de gedrukte media adverteerde het museum voor alle tentoonstellingen in diverse museumladders van landelijke dagbladen. Het Noordhollands Dagblad was mediapartner en gebruikte advertenties van het Zuiderzeemuseum het hele jaar als stoppers. Het museum stond al dan niet in samenwerking met TPE (Toeristisch Platform Enkhuizen) in diverse toerisme- en recreatiemagazines en museumgidsen. Ook zijn er diverse marketingacties ontwikkeld onder meer i.s.m. ING, Bankgiro Loterij, Noordhollands Dagblad, Toeristisch Nederland en DEEN Supermarkten.

De website genereerde 252.869 bezoekers. Bezoekers konden hier ook terecht om online kaartjes te kopen. Online verkoop van tickets voor het Zuiderzeemuseum vond verder plaats via Telegraaf Tickets, RTL-Tickets en Ticko.nl. Dertien keer is er een digitale nieuwsbrief verstuurd naar gemiddeld 1.558 abonnees. Het aantal abonnees is in 2009 gestegen van 1.351 in januari naar 1.694 in december. Gemiddeld opende 40% van de geadresseerden de nieuwsbrief daadwerkelijk; een goede score, omdat volgens EM-cultuur in de sector het openingspercentage rond de 25% zit.

Het museumpark was ook in 2009 een geliefde set voor reportages van diverse lifestyle- en modebladen, televisieprogramma's en documentairemakers.

In de zomer was het museumpark het toneel van de film *Sinterklaas en de verdwenen pakjesboot*. De film kwam in het najaar van 2009 uit in de Nederlandse bioscopen.

ORGANISATIE & PERSONEELSZAKEN

In april 2009 is Michael Huyser als algemeen directeur aangesteld. Onder zijn leiding vond er een herbezinning plaats op het profiel van het Zuiderzeemuseum en de organisatiestructuur, die in 2010 voortduurt. In september 2009 leidde dit tot een hernieuwde organisatiestructuur, een hernieuwde visie op de rol van de sector Collecties & Presentaties en een herziening van het inhoudelijke beleid.

Eind 2009 werd er een managementteam geïnstalleerd en werd er een nieuwe lijnfunctie gecreëerd: commerciële zaken. In het Managementteam zit de directie, de sectorhoofden Collecties & Presentaties en Onderhoud & Facilitaire Dienst, aangevuld met de stafleden Financiën en Personeel & Organisatie. Er startten ook diverse denktanks en werkgroepen, waaraan een brede laag uit het bedrijf kan deelnemen en meepraten. Dit bevordert de betrokkenheid van de werknemers.

Per 1 september werd er een hoofd Maritieme collectie aangesteld. Daarnaast begon per 1 oktober het nieuwe hoofd Collecties & Presentaties en tevens werd de afdeling Educatie overgeheveld van de sector Communicatie & Marketing naar de sector Collecties & Presentaties. Eind 2009 kreeg de afdeling Presentaties vastere vorm met een nieuwe projectcoördinator Presentaties. Samen met Hoofd Collecties & Presentaties maakte zij een gedetailleerd programma voor 2010 en zette ze de lijnen voor de presentaties tot 2013 uit.

De nieuw samengestelde OR is goed van start gegaan en verder geprofessionaliseerd. Ook de nieuw opgerichte vrijwilligersraad functioneert goed.

P&O

Onder leiding van Erik Schilp werd er voor de stafafdeling P&O in oktober 2006 een nulmoment bepaald. Vanaf dat moment moest een volledig nieuw P&O beleid worden ontwikkeld en geïmplementeerd. Dit is een traject dat langere tijd in beslag neemt en ook in 2009 voortduurde. Speerpunten in dat jaar waren professionalisering van het P&O/salarissysteem, Arbo-beleid en het opzetten van een vrijwilligersraad.

Resultaten die daarin zijn behaald zijn:

- De implementatie van een nieuw geïntegreerd P&O/salarissysteem met ingang van 1 januari 2010; hiermee is de salarisadministratie volledig in huis gehaald.
- Het ontstaan van een Arbo-commissie die zich in 2009 actief heeft beziggehouden met de ontwikkeling van nieuw beleid. Zo is het arbozorgbeleidsplan met als onderdeel de arbo-catalogus, in 2009 nagenoeg voltooid.
- Daarnaast is er vooruitlopend op de actualisatie van de Risico-inventarisatie & Evaluatie (RI&E) uitvoering gegeven aan het plan van aanpak uit de meest actuele RI&E, die dateerde uit 2004.
- In vervolg op een vernieuwing van de regeling van de Ondernemingsraad in 2008, waarin er een afsplitsing is doorgevoerd tussen betaalde krachten en vrijwilligers, is er met ingang van 1 januari 2009 een vrijwilligersraad geïnstalleerd.

AANTAL MEDEWERKERS

In 2009 waren er 139 personen in betaalde dienst van het Zuiderzeemuseum (99 FTE). Hiervan verrichtten 29 medewerkers alleen werkzaamheden in de periode van april tot november, in verband met de seizoensgebonden publieksdemonstraties. Daarnaast bestaat er een pool van 33 flexibele krachten die op oproep beschikbaar zijn. Op 31 december 2009 waren 129 vrijwilligers werkzaam in het museum.

In 2009 zijn 30 medewerkers (inclusief oproepkrachten) en 18 vrijwilligers in dienst gekomen. Daarnaast zijn 30 medewerkers, waarvan zes met vut/pensioen (inclusief oproepkrachten) en elf vrijwilligers uit dienst getreden.

In hetzelfde jaar zijn vier stagiaires aangesteld op de afdelingen Beveiliging, Educatie en Marketing & Communicatie.

Het ziekteverzuim in 2009 was 5,23% ten opzichte van 3,30 % in 2008. Vijf medewerkers vierden in 2009 hun 12,5-jarige jubileum en een medewerker had zijn 25-jarige jubileum.

Niels Lauwers,
medewerker Communicatie & Marketing

De smaaksessie met Pierre Wind

Ik ben sinds 21 september 2009 in dienst bij het Zuiderzeemuseum. Tijdens mijn sollicitatieprocedure werd me pas duidelijk hoe groot deze organisatie eigenlijk is. Ik was en ben me bewust van de (inter)nationale bekendheid maar verbaas me iedere keer weer hoe vaak het museum in de media verschijnt. Dit is naar mijn idee een logisch gevolg van alle originele activiteiten en presentaties die we als museum organiseren.

Een van die activiteiten, de smaaksessie met Pierre Wind, heeft tot een leuke ervaring geleid. De altijd drukke televisiekok verzorgde op uitnodiging van het museum een zeer geslaagde kookworkshop voor vijfenzeventig kinderen in het museumpark.

De unieke manier waarop deze man de geblinddoekte 'slachtoffers' kennis liet maken met paprika, wortels en pepers, met verschillende smaken limonade met dezelfde kleurstof, en onbekende groenten werkte zeer aantekelijk. Het leverde een paar uur geschreeuw, gelach en stil applaus op. Na de sessie mocht ik Pierre nog even interviewen voor op de website. Het bleek dat Pierre geen rol speelt maar 24/7 de ADHD'er uithangt. Na mijn eerste vraag greep hij mij letterlijk zeer onverwacht bij de kraag (zie filmpje website) waardoor ik met een rood hoofd het interview heb afgemaakt.

**NIEUWE COLLEGA'S
AAN HET WOORD**

Margriet Venderbosch,
vrijwilliger

Appel

Het was op één van de zomerse dagen in 2009 dat er een mooie jonge vrouw bij het huisje van Marretje binnen ging op de Urker Bult. Ze woonde al een paar jaar in Nederland, maar kwam oorspronkelijk uit Iran. Ze praatte uitstekend Nederlands. 'Mijn vader en mijn ooms zijn ook in het museum, maar ik ben ze kwijtgeraakt. Zij wonen allemaal nog in Iran en willen dit hier vast wel zien. Mag ik terugkomen?' Na een half uur kwamen ze met zijn vieren terug en zij vertelde aan hen, wat zij van mij al over Urk te horen had gekregen. Haar vader ging in een stoel naast de bedstee zitten en keek zijn ogen uit. De ooms stonden vol aandacht naar hun nichtje te luisteren. Ze bedankten me allemaal vriendelijk voor mijn gastvrijheid. Na een uur kwamen ze terug. Of ze nog op de foto mochten. De vader van de jonge vrouw gaf mij een appel om zijn dankbaarheid te tonen.

Op de boot naar huis heb ik de appel opgegeten en dacht nog even aan deze bijzonder geïnteresseerde mensen uit dat verre land. Jammer, dat ik hun taal niet kon verstaan of spreken, maar deze keer was lichaamstaal gelukkig ruim voldoende.

INTERNATIONAAL

Op internationaal gebied continueerde het Zuiderzeemuseum de begeleiding van het project rond het openluchtmuseum Fort Nieuw Amsterdam in Suriname. Begin november brachten de algemeen directeur en de hoofden Collecties & Presentaties en Marketing & Communicatie een werkbezoek aan Taiwan. Het museum was uitgenodigd door de vereniging Tamsui Historic Sites die diverse vermaarde musea in Taipei County onder haar hoede heeft. Op de speciaal voor de delegatie georganiseerde New Museum Conference op de Aletheia Universiteit in Tamsui gaven ze een lezing over het ontstaan van het Zuiderzeemuseum, het collectiebeleid en verbinden van doelgroepen aan het museum. Ze deelden hun kennis en ervaring met museumdirecteuren en diverse hoogwaardigheidsbekleders onder wie de gouverneur van Taipei County. Het museum onderhoudt goede banden met Tamsui Historic Sites en onderzoekt de mogelijkheden om in 2011 een van zijn exposities naar Taiwan over te brengen.

ZAKELIJKE MARKT

In 2009 organiseerde en begeleidde de afdeling Events met vier medewerkers en een afdelingshoofd 1.500 evenementen en met een totale omzet van bijna 1 miljoen euro. De afdeling Events biedt een breed gestandaardiseerd assortiment met een gemiddeld prijsniveau waarmee 80% van de groepenmarkt naar tevredenheid kan worden bediend. Daarnaast levert de afdeling maatwerk voor zowel het topsegment (10%) als het lage segment (10%).

Hendrik Kerstens. *Shopping Bag*

FONDSEN- en SPONORWERVING

Dankzij de externe gelden die zijn verworven bij fondsen en sponsors ontplooidde het museum diverse tentoonstellingen en presentaties. Ook bood het de mogelijkheid om de museumcollectie uit te breiden met bijzondere objecten.

*Het museum dankt iedereen die heeft bijgedragen in 2009
en in het bijzonder*

BankGiro Loterij *hoofdsponsor*

Fonds BKVB

Hotel Spaander

ING

Mondriaan Stichting

Provincie Noord-Holland

VSB Fonds

FINANCIËN

2009 is afgesloten met een negatief bedrijfsresultaat van € 264.562. Door bijzondere baten wordt het exploitatie-resultaat gecorrigeerd tot een verlies van € 134.976. Het negatief bedrijfsresultaat kan worden toegerekend aan de niet uitgekomen verwachting dat de tentoonstelling *Gejaagd door de wind* volledig zou worden gefinancierd door externe financiering. De publieksinkomsten zijn daarentegen gestegen door een hogere gemiddelde opbrengst en stijging van het bezoekersaantal. Daarnaast is een bedrag van € 1.242.000 aan overige subsidies en bijdragen ontvangen, waaronder een bijdrage van € 670.500 van het Fonds BKVB voor de tentoonstelling *Gejaagd door de wind* en een bijdrage van € 500.000 van de BankGiro Loterij. Als gevolg van de algemene financiële crisis zijn de pensioenlasten verhoogd, waardoor de personeelslasten aanzienlijk zijn gestegen.

Christien Meindertsma for Thomas Eyck, *The Flax Project - Flax pouf*

CONCLUSIE

De directie kijkt terug op een zeer geslaagd jaar, waarin we trots terugblikken op alle activiteiten, tentoonstellingen en voorstellingen.

Zonder de medewerking en het enthousiasme van alle medewerkers en vrijwilligers was dit niet mogelijk geweest. Wij zijn van mening dat de behaalde resultaten passen in de gemaakte afspraken met het ministerie van OCW en andere sponsors en subsidiegevers.

Wij zien dan ook vol vertrouwen de toekomst tegemoet.

Bestuur

Michael Huyser

Enkhuizen, 29 maart 2010

Michael Huyser

algemeen directeur

Pien Harms

directeur operationele zaken

Raad van Toezicht

Zuiderzeemuseum 2009

jhr.mr. J.P.E. Teding van Berkhout

voorzitter tot 15 december 2009

Drs. N.W. Hoek

voorzitter vanaf 15 december 2009

mw. H.R. Oosterop-van Leussen

vice-voorzitter

mw. P.M. Altenburg

mw. drs. P.G. Brandon

mw. S.J. Rijxman

jhr.dr. I. Wladimiroff

Colofon

Fotografen

Maarten Baas, Koos Breukel, Rosa van den Bosch, André Groeneveld,
Petra en Erik Hesmerg, Gerritjan Huinink, Hendrik Kerstens, Ted Noten, RVDA,
Maarten Schets, Maarten Statius Muller, Paul van Riel, Viviane Sassen,
Petra Stavast, Studio Marten Aukes, Annemarie Wolkers, Willem van der Zel

Redactie

Charlotte Zwemmer

Eindredactie

Heliantje Moningka, Bianca van Putten

Vormgeving

Atelier Made, Olga Scholten

Applicatie omslag

Petra Vonk

Druk

Thieme MediaCenter Zwolle

Copyright

Zuiderzeemuseum, mei 2010

